

GROENBLADGROENBLAD

Gezamenlijk periodiek van IVN en KNNV regio Leiden

Oktober 2018

KNNV
vereniging
voor veldbiologie

Opening eerste Rivierdonderpaddenhotel Leiden

Op 10 september jl is door de Leidse wethouder Martine Leewis (Duurzaamheid, Mobiliteit & Beheer Openbare Ruimte) het eerste rivierdonderpaddenhotel van Nederland, waarschijnlijk zelfs het eerste ter wereld, feestelijk geopend. Het hotel moet gaan dienen als nieuwe huisvesting voor de bedreigde en beschermde Rivierdonderpadden zodat zij veilig zijn voor predatoren. Het vormt een ecologische noviteit.

De Rivierdonderpad is een oer-Hollands bodemvisje in o.a. de Leidse grachten. Het is vooral 's avonds en 's nachts op te sporen. Overdag leeft deze vissoort achter kapotte beschoeiing van kamemuren en onder stenen op de bodem. Het dier verstopt zich daar voor zijn natuurlijke vijanden, waaronder de baars en de snoek, die volop rondzwemmen in de Leidse wateren.

Rivierdonderpad bedreigd

Helaas staat de rivierdonderpad op de Rode Lijst: een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Behalve door inheemse vijanden wordt de rivierdonderpad ook met uitsterven bedreigd door oprukkende exoten, zoals de Amerikaanse Rivierkreeft en Oost-Europese Grondels.

Vervangende woonruimte

Wethouder Leewis: "Een aantal houten beschoeiingen in Leiden is aan vervanging toe. Dit betekent dat de spleten in de beschoeiing, en daarmee de toegang tot de ideale schuilplaatsen van de rivierdonderpadden in golfvrije 'kuiltjes', verdwijnen. Zonder deze holtes kan de Rivierdonderpad niet leven. Daarom gaat de gemeente Leiden vanuit de zogenaamde zorgplicht vervangende woonruimte voor de Rivierdonderpad regelen."

Hiertoe werd advies van de Adviseur Stadsgrachten, Aaf Verkade, ingeroepen. Zij monitort al jaren, samen met vrijwilligers van het KNNV-project Vissenmonitoring, de rivierdonderpadden en andere vissen in de Leidse grachten.

Als oplossing tegen het verdwijnen van de natuurlijke onderkomens bedachten zij het rivierdonderpaddenhotel.

Het donderpaddenhotel

Het hotel kan fungeren als uitvalsbasis, zodat de donderpadjes overdag veilig zijn voor hun vijanden. Bij de vormgeving van het hotel is hiermee rekening gehouden; predatoren zijn ofwel te groot of te onhandig om door de openingen te gaan. Een kreeft kan door zijn scharen niet goed 'inparkeren' en zowel de exotische grondel als de baars hebben de vorm van een soort onhandige 'stormram'. Het donderpadje daarente-

gen kan gemakkelijk klimmen, op zijn kant draaien, zijn vinnen inklappen en zó door de gleuven en gaten van het hotel naar binnen glippen. Het hotel heeft aan de bovenzijde bovendien een klep die door vrijwilligers kan worden geopend, bijv. tijdens monitoringsrondes. In het huidige najaar worden er op verschillende locaties die door de vrijwilligers als geschikt zijn aangewezen, nóg een vijftal hotels geplaatst.

Citizen science

De hotels verschillen qua ontwerp; er zijn diverse formaten sleuven en gaten en de wooneenheden worden op verschillende dieptes in de gracht geplaatst. De komende jaren wordt geteld welk hotel het best bezocht wordt en of de exoten er inderdaad buiten blijven. De vrijwilligers brengen verslag uit aan de gemeente, aannemersbedrijf Gebr. de Hollander B.V., Stichting RAVON en het Hoogheemraadschap van Rijnland, zodat er conclusies uit dit citizen-science-project kunnen worden getrokken. In Leiden, 'de Stad van Ontdekkingen' komt zo weer een mooi, natuur-inclusief plan tot wasdom dat door veel instanties en vrijwilligers met enthousiasme wordt gedragen. U kunt de onderzoekers helpen door mee te gaan vissenmonitoren langs de Leidse grachten en u kunt de hotels met eigen ogen bekijken; de excursiedata staan op www.onderwaterinleiden.nl/kalender.

Voor meer informatie: Aaf Verkade, Adviseur Stadsgrachten;

foto's bij dit artikel (zie ook pagina 10): Joop Vlieg

